

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ В ОСВІТІ: ПОНЯТТЯ ВІДКРИТОЇ ОСВІТИ І ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

ОСИПЕНКО Д.¹, ЯСИНСЬКА С.²

1 – студент, кафедра Інформаційних систем в економіці,

2 – завідувач лабораторії дистанційного навчання
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Осипенко Д., Ясинська С. Інформаційні системи в освіті: питання відкритої освіти і дистанційного навчання. Розглядаються питання відкритої освіти і дистанційного навчання.

Ключові слова: інформаційна система, освіта, дистанційне навчання.

Осипенко Д., Ясинская С. Информационные системы в образовании: вопросы открытого образования и дистанционного обучения. Рассматриваются вопросы открытого образования и дистанционного обучения.

Ключевые слова: информационная система, образование, дистанционное обучение.

Osyenko D., Jasyńska S. Information systems in education: questions of open education and distance learning. The issues of open education and distance learning.

Keywords: information system, education, distance learning.

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Осипенко, Д. Інформаційні системи в освіті: питання відкритої освіти і дистанційного навчання [Текст] / Д. Осипенко, С. Ясинська // Гармонізація суспільства – новітній напрямок розвитку держави : Всеукр. наук. конф. аспірантів та молодих вчених, 25 березня 2014 р. : матер. конф. — Одеса, ОНЕУ. — С. 80-84.

Ми живемо в нестабільному неспокійному світі. ХХІ століття поставило ряд складних глобальних проблем, від вирішення яких залежить майбутнє людства. Ці проблеми часто називають викликами ХХІ століття.

Перший виклик – енергетичний. Не за горами виснаження ресурсів традиційних джерел енергії в надрах землі. У той же час споживання енергії, особливо в індустріально розвинених країнах, продовжує зростати.

¹ Для написання тез використано [11]; доповідь ілюструється слайдами авторів (1, 2)

Ми сподіваємося на вчених, на те, що ними, з одного боку, будуть відкриті нові поки невідомі джерела енергії, з іншого боку, розроблені нові енергозберігаючі технології.

Другий виклик – екологічний. Людство хоча й усвідомило необхідність охорони навколишнього середовища та використання екологічно безпечних технологій, але розробка природоохоронних заходів і нешкідливих технологій поки істотно відстає від потреб екосистеми.

Наступний виклик – демографічний. Частка людських ресурсів економічно розвинених країн в чисельності населення планети продовжує зменшуватися, що не сприяє підвищенню загального культурного рівня населення, якому і належить вирішувати проблеми XXI століття.

Ще один виклик – соціальний. Соціальні проблеми загострюються у зв'язку з нерівністю у розподілі ресурсів як між верствами населення в масштабах Росії, так і між "золотим мільярдом" та рештою людства у глобальному масштабі.

Для вирішення цих проблем намітилися наступні тенденції.

Перша тенденція – поступовий перехід до постіндустріального суспільства на основі розвитку і широкого застосування інформаційних технологій.

Друга тенденція – підвищення культурного і професійного рівня більшості жителів Землі на основі розвитку і поширення методик, засобів і технологій освіти.

Отже, в сучасних умовах істотно зростає роль освіти, ростуть потреби суспільства в освітніх послугах.

За даними Юнеско число студентів в світі досі мало тенденцію до зростання. Попит на освітні послуги сьогодні перевищує пропозицію. Обмеження пропозиції освітніх послуг багато в чому визначається нестачею висококваліфікованих викладацьких кадрів. Серед інших проблем освіти – труднощі супроводу навчальних матеріалів, їх адаптації до потреб учнів і до динаміки розвитку галузей знань і нових технологій.

Щоб система освіти була готова прийняти виклики XXI століття, необхідні певні перетворення системи на базі використання сучасних інформаційних технологій. Основні надії покладаються на створення і супровід інформаційно-освітніх середовищ (ІОС) відкритого та дистанційного навчання, на розвиток нових об'єктних технологій створення баз навчальних матеріалів (БНМ), разом з розвитком традиційних технологій розробки електронних підручників і мультиагентних технологій освітніх порталів.

Отже, інформаційні технології і освіта – ці дві тенденції в сукупності стають тими сферами людських інтересів і діяльності, які знаменують епоху XXI століття і повинні стати основою для вирішення поставлених перед людством проблем.

У світлі вищевикладеного формується нова перспективна предметна область – "Інформаційні технології в освіті". До цієї області відносяться:

- *проблематика інтелектуальних навчальних систем;*
- *проблеми відкритої освіти;*
- *питання дистанційного навчання;*
- *проблематика інформаційних освітніх середовищ.*

Ця область тісно стикається, з одного боку, з педагогічними та психологічними проблемами; з іншого боку, з результатами, досягнутими в таких науково-технічних напрямках, як *телекомунікаційні технології та мережі; комп'ютерні системи обробки, візуалізації інформації та взаємодії з людиною; штучний інтелект; автоматизовані системи моделювання складних процесів; автоматизовані системи прийняття рішень, структурного синтезу* і багато інших.

Очевидно, що коло питань, які становлять предмет інформаційних технологій в освіті, надзвичайно широкий і спроба викласти всі аспекти проблеми в одній сатті була б приречена на невдачу. Тому тут та далі зроблено акцент на питаннях апаратного, інформаційного, програмного, лінгвістичного забезпечення автоматизованих навчальних систем без врахування педагогічних, психологічних і соціально-економічних питань.

Зміни, що відбуваються в світі при переході до постіндустріального суспільства, багато в чому пов'язані з появою і розвитком інформаційних технологій. У свою чергу, інформаційні технології стають рушійною силою змін, що відбуваються. Повною мірою це відноситься до сфери освіти. Традиційні методики та засоби навчання виявляються недостатніми для виконання підвищених вимог до рівня підготовки випускників вищої школи. Високі темпи науково-технічного прогресу призводять до швидкого старіння знань фахівців, що працюють в промисловості, що обумовлює необхідність продовження для них освітнього процесу протягом всього активного періоду життя.

Відповіддю на зрості вимоги до системи освіти стала поява **концепції відкритої освіти**.

Глобальною метою відкритої освіти є підготовка учнів до повноцінної і ефективною участі в суспільному житті і професійних областях діяльності в умовах інформаційного суспільства.

Відкрита освіта заснована на ряді основоположних принципів, до числа яких належить свобода у виборі навчального закладу, часу, місця і темпів навчання, в плануванні своїх навчальних занять. Передбачається, що відкрита освіта підвищить якість освіти і дозволить вирішити протиріччя між пропозицією і попитом на освітні послуги.

Принципи відкритої освіти можуть бути реалізовані тільки при застосуванні *дистанційних методів навчання*.

Дистанційним навчанням (ДО) називається освітній процес, при якому всі або частина навчальних процедур виконується з використанням сучасних інформаційних технологій при територіальному роз'єднанні учнів та вчителів.

Дистанційне навчання виявляється затребуваним різними категоріями громадян:

- студентами очного навчання, оскільки з його допомогою вони можуть заповнити прогалини у своїх знаннях, що виникли внаслідок пропуску з тих чи інших причин регулярних навчальних занять; для них стає більш доступним так звана друга (додаткова) освіта, розширюються можливості для талановитих студентів закінчити цикл навчання в більш короткі терміни;
- студентами філій навчальних закладів (якщо філії не повністю укомплектовані викладацькими кадрами та навчальними ресурсами), а також студентами нової дистанційної форми навчання в навчальних закладах відкритої освіти;
- особами, які поєднують роботу і навчання;
- співробітниками підприємств для підвищення своєї кваліфікації;
- людьми з фізичними вадами, яким протипоказані переміщення між місцем проживання і навчальними приміщеннями;
- військовослужбовцями, охочими отримати освіту під час проходження військової служби;
- людьми, охочими підвищити свій культурний і освітній рівень без прив'язки до конкретного навчального закладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вакула А. Ю. Проблеми впровадження дистанційного навчання у вищій школі [Текст] / А. Ю. Вакула, В. О. Стороженко // Сучасний український університет: теорія і практика впровадження інноваційних технологій : VII Міжнар. наук.-метод. конф. до 60-річчя Сумського держ. ун-ту, 22-24 квітня 2008 року. — Суми : СумДУ. — Ч. 3. — С. 6-7.
2. Вакула, А. Ю. Features of use of innovative learning tools to improve teaching at the university [Текст] / А. Ю. Вакула, В. О. Стороженко // Theory and methods of e-learning. — 2013. — № 1. — Т. 1. — С. 34-36.
3. Вакула, А. Ю. Improving the quality of education through modern electronic systems [Текст] / А. Ю. Вакула, В. О. Стороженко // Theory and methods of e-learning. — 2014. — № 1. — Т. 2. — С. 218-220.
4. Вакула, А. Ю. Organization of individual work of students using e-learning system [Текст] / А. Ю. Вакула, В. О. Стороженко // Theory and methods of e-learning. — 2014. — № 1. — Т. 3. — С. 40-44.
5. Вакула, А. Ю. Основные направления формирования профессиональных навыков специалиста с высшим экономическим образованием в курсе информатики [Текст] / А. Ю. Вакула, В. О. Стороженко // Теорія та методика навчання математики, фізики, информатики. — 2008. — № 7. — Т. 3. — С. 244-249.
6. Єсіна О. Г. Електронний підручник як засіб підвищення якості освіти [Текст] / О. Г. Єсіна, Л. М. Лінгур // Теорія та методика електронного навчання. — 2011. — № 2. — С. 255-260.

7. Єсіна О. Г. Електронні підручники: переваги та недоліки використання [Текст] / О. Г. Єсіна, Л. М. Лінгур // Вісник соціально-економічних досліджень. — 2012. — № 44(1). — С. 181-186.
8. Єсіна, О. Г. Electronic textbook as a tool of improving the quality of education [Текст] / О. Г. Єсіна, Л. М. Лінгур // Theory and methods of e-learning. — 2014. — № 1. — Т. 2. — С. 255-260.
9. Казакова, Н. Ф. Аналіз сучасного стану досліджень і розробок в області побудови інформаційно-освітніх середовищ [Текст] / Н. Ф. Казакова // Сучасні інформаційні технології в повсякденній діяльності та підготовці юристів : І молод. наук. конф., 25 березня 2005 р. : матер. конф. — Одеса : ОНЮА. — С. 80-84.
10. Казакова, Н. Ф. Влияние информационных технологий на общественное сознание и образование [Текст] / Н. Ф. Казакова, А. А. Скопа // Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету. — 2004. — № 1. — С. 39-47.
11. Павловская, Н. ИТ в образовании [Електронний ресурс] / Н. Павловская // Портал : bestreferat.ru. — Режим доступу \www/ URL: <http://www.bestreferat.ru/referat-219343.html>. — Заголовок з екрана, доступ вільний, 30.03.2014.
12. Скопа, О. О. Інформатизація професійної діяльності фахівців [Текст] / О. О. Скопа // Актуальні проблеми держави і права. 2005. — № 25. — С. 623-626.
13. Чепок, А. О. Международная значимость Европейского научного пространства в 1-й декаде XXI века [Текст] / А. О. Чепок, Н. Ф. Казакова // Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету. — 2008. — № 13. — С. 24-44.
14. Ясинська, С. Ю. Концепція інформаційно-освітнього середовища: дидактика застосування [Текст] / С. Ю. Ясинська, Г. В. Васильченко // Гармонізація суспільства – новітній напрямок розвитку держави : Всеукр. наук. конф. аспірантів та молодих вчених, 25 березня 2014 р. : матер. конф. — Одеса, ОНЕУ. — С. 43-48.
15. Ясинська, С. Ю. Концепція інформаційно-освітнього середовища: дисциплінарне ядро та інформаційно-довідкова база [Текст] / С. Ю. Ясинська, О. Г. Єсіна // Гармонізація суспільства – новітній напрямок розвитку держави : Всеукр. наук. конф. аспірантів та молодих вчених, 25 березня 2014 р. : матер. конф. — Одеса, ОНЕУ. — С. 30-35.
16. Ясинська, С. Ю. Концепція інформаційно-освітнього середовища: застосування наукоємного програмного забезпечення [Текст] / С. Ю. Ясинська, О. О. Фразе-Фразенко // Гармонізація суспільства – новітній напрямок розвитку держави : Всеукр. наук. конф. аспірантів та молодих вчених, 25 березня 2014 р. : матер. конф. — Одеса, ОНЕУ. — С. 36-42.
17. Ясинська, С. Ю. Концепція інформаційно-освітнього середовища: підхід до розробки структури [Текст] / С. Ю. Ясинська, А. Ю. Вакула // Гармонізація суспільства – новітній напрямок розвитку держави : Всеукр. наук. конф. аспірантів та молодих вчених, 25 березня 2014 р. : матер. конф. — Одеса, ОНЕУ. — С. 22-29.
18. Ясинська, С. Ю. Концепція інформаційно-освітнього середовища: сучасний стан досліджень і розробок в області побудови інформаційно-освітніх середовищ [Текст] / С. Ю. Ясинська, Н. Ф. Казакова // Гармонізація суспільства – новітній напрямок розвитку держави : Всеукр. наук. конф. аспірантів та молодих вчених, 25 березня 2014 р. : матер. конф. — Одеса, ОНЕУ. — С. 15-21.